

Sygn. akt: III AUa 1368/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 maja 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Dorota Rzeźniowiecka

Sędziowie: SSA Jolanta Wolska

SSO del. Beata Michalska (spr.)

Protokolant: st. sekr. sądowy Joanna Sztuka

po rozpoznaniu w dniu 8 maja 2014 r. w Łodzi

sprawy **T. K.**

przeciwko **Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego - Oddział (...)** w Ł.

o emeryturę rolniczą,

na skutek apelacji T. K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 5 czerwca 2013 r., sygn. akt: VIII U 1200/13,

oddala apelację.

Sygn. akt: III AUa 1368/13

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni T. K. odwołała się od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...) w Ł. z 8 lutego 2013r. odmawiającej jej prawa do emerytury rolniczej na podstawie art.19 ust.1 i art.20 ust.2 ustawy z 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jedn. Dz.U. z 2008r., nr 50, poz.291 ze zm.). Odwołująca się wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie jej prawa do emerytury rolniczej od daty złożenia wniosku. Argumentowała ,że na podstawie art.33 ust.1 i 2 cyt. ustawy o u.s.r. ma prawo wyboru świadczenia korzystniejszego, którym w jej wypadku jest emerytura rolnicza.

Organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania , wywodząc m.in., że T. K. od 1 września 2003r. ma prawo do emerytury z ZUS, a do jej ustalenia uwzględniono również okresy ubezpieczenia rolniczego. W rezultacie nie wykazała wymaganego w art.19 ust.1 pkt 2 ustawy o u.s.r. co najmniej 25 lat podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu.

Sąd Okręgowy w Łodzi wyrokiem z 5 czerwca 2013 r. , w sprawie o sygn. akt VIII U 1200/13, oddalił odwołanie.

Powyższe orzeczenie zostało wydane w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i prawne:

T. K., ur. (...), od 1 września 2003 r. miała przyznane decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. z 16 października 2003r. prawo do emerytury. Jak ustalił Sąd Okręgowy, ZUS uwzględnił następujące okresy ubezpieczenia:

- od 1 października 1965r. do 30 września 1970r. - studia wyższe;
- od 2 stycznia 1971r. do 28 sierpnia 1972r. - pracownik S.P. (...) w C.;
- od 4 września 1972r. do 1 sierpnia 1978r. - pracownik Przedsiębiorstwa (...) w Ł.;
- od 1 lipca 1977r. do 23 czerwca 1983r. - ubezpieczenie rolnicze;
- od 2 sierpnia 1978r. do 23 czerwca 1983r. - urlop wychowawczy;
- od 24 czerwca 1983r. do 22 maja 1997r. - ubezpieczenie rolnicze;
- od 23 maja 1997r. do 10 kwietnia 2001r. - pracownik w (...) w S.;
- od 13 maja 1997r. do 31 grudnia 1997r. - ubezpieczenie rolnicze;
- od 11 kwietnia 2001r. do 30 września 2003r. - ubezpieczenie rolnicze;
- od 1 marca 2002r. do 30 listopada 2003r. - pracownik (...) w S.;

W dniu 29 października 2012 r. wnioskodawczyni wystąpiła do KRUS o ustalenie prawa do emerytury rolniczej. Początkowo, decyzją z 11 grudnia 2012r. KRUS przyznał jej prawo do tego świadczenia od dnia 1 października 2012 r. , uwzględniając ww.okresy zatrudnienia. Następnie 11 stycznia 2013r. Prezes KRUS stwierdził nieważność decyzji z 11 grudnia 2012r. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że okresy pracy w rolnictwie i poza rolnictwem zaliczone do nabycia prawa do świadczenia emerytalnego z ZUS nie mogą być ponownie zaliczone przy ustalaniu uprawnień do emerytury rolniczej z KRUS. Decyzji tej wnioskodawczyni nie zaskarżyła . Kolejną decyzją z 8 lutego 2013r. odmówiono jej prawa do wypłaty emerytury rolniczej na podstawie art. 20 ust. 2 ustawy o u.s.r., ponieważ wnioskodawczyni nie udowodniła wymaganego 25-letniego okresu podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu.

W uzasadnieniu stanu prawnego Sąd Okręgowy powołał art. 19 ust. 1 pkt 2 cyt. ustawy , zgodnie z którym emerytura rolnicza przysługuje ubezpieczonemu, który podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 25 lat, z uwzględnieniem art. 20. Dodatkowo w myśl art. 20 ust. 2 ustawy do okresów ubezpieczenia nie zalicza się okresów podlegania ubezpieczeniu, jeżeli zostały one zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty na podstawie odrębnych przepisów. Sąd I instancji przywołał nadto stanowisko Sądu Najwyższego, który w wyroku z dnia 8 maja 2007 roku (II UK 164/06) wskazał, że „dokonanie przez ubezpieczonego wyboru co do zaliczenia wskazanego okresu do okresu ubezpieczenia, od którego zależy prawo do emerytury w określonym systemie (pracowniczym lub rolniczym), uniemożliwia późniejsze zaliczenie tego samego okresu w innym systemie (art. 20 ust. 2 ustawy u.s.r. i art. 10 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS).

W ocenie Sądu I instancji, odwołująca się nie ma prawa do emerytury rolniczej z powodu braku wymaganego okresu ubezpieczenia pozwalającego na przyznanie przedmiotowego świadczenia, ponieważ okres ten został uwzględniony przez ZUS przy ustalaniu prawa do emerytury z systemu pracowniczego i dlatego na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalono odwołanie.

Apelację od wyroku złożyła w terminie wnioskodawczyni, reprezentowana przez fachowego pełnomocnika, zaskarżając powyższy wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie prawa materialnego , to jest:

- art. 33 ust. 1 i 2 ustawy o u.s.r. poprzez jego niezastosowanie i w przypadku zbiegu praw do świadczeń emerytalnych z ZUS i KRUS nieprzyznanie wnioskodawczyni świadczenia wyższego, to jest emerytury rolniczej,

- art. 19 pkt 2 ustawy o u.s.r. przez jego niezastosowanie i uznanie, że wnioskodawczyni nie spełnia prawa do emerytury rolniczej;

- art. 20 ust. 2 ustawy o u.s.r. przez niewłaściwe zastosowanie tego przepisu i uznanie, iż ubezpieczona nie posiada prawa do świadczenia emerytalnego z KRUS.

Apelujący podkreślił, że Sąd I instancji nie uwzględnił prawa ubezpieczonej do wyboru korzystniejszego świadczenia. Niespornym jest, że emerytura z KRUS jest świadczeniem korzystniejszym niż emerytura z ubezpieczenia pracowniczego. W ocenie skarżącego, wnioskodawczyni posiada wymagany okres ubezpieczeniowy niezbędny do uzyskania świadczenia emerytalnego z KRUS. W systemie ubezpieczeń społecznych dopuszczalne jest bowiem zamienne stosowanie okresów ubezpieczenia z ubezpieczenia ZUS do KRUS i na odwrót. Świadczy o tym m.in. treść wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 8 lutego 2012r. (III AUa 1508/11; LEX nr 1124835) stwierdzający, iż z art. 10 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wynika, iż okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za który opłacone zostały składki, uwzględnia się przy ustalaniu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe ustalone na zasadach określonych w art. 5-7 są krótsze od okresu wymaganego do przyznania renty, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu. Tak więc z treści tego przepisu wynika w sposób niezbity, iż znajduje on zastosowanie przy ustalaniu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. A zatem w ocenie skarżącego, nie jest spornym, iż na gruncie ubezpieczeń społecznych dopuszczalne jest zamienne stosowanie okresów ubezpieczenia w KRUS i ZUS w celu jak najlepszego zabezpieczenia prawa do świadczeń z systemu ubezpieczeń społecznych. Skoro a minori ad maius dopuszczalne jest stosowanie okresów ubezpieczenia w KRUS do uzyskania świadczeń z ZUS, to a maiori ad minus tym bardziej dopuszczalne jest zaliczanie okresów z ubezpieczenia w ZUS do świadczeń z KRUS. Inaczej bowiem powstałaby w systemie ubezpieczeń społecznych wewnętrzna sprzeczność pomiędzy prawami ubezpieczonych do świadczeń poszczególnego typu, a ta zgodnie z zasadą racjonalności ustawodawcy jest niedopuszczalna, abstrahując, iż byłaby niezgodna z celowościową wykładnią przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych, których głównym celem jest ochrona interesów osób ubezpieczonych. W tej sytuacji okres ubezpieczenia wnioskodawczyni w ZUS winien być zaliczony do okresu ubezpieczenia w KRUS i powinna otrzymać świadczenie, które jest dla niej korzystniejsze. Apelujący zauważył, iż wnioskodawczyni nie będzie pobierać dwóch świadczeń z systemu ubezpieczeń społecznych: zarówno powszechnego jak również rolniczego. Skarżący potwierdził fakt, iż rozpoczęto wypłatę świadczenia z powszechnego systemu emerytalnego. Ma jednak wątpliwości, czy nie powinna być dopuszczalna sytuacja, iż osoba ubezpieczona może zrezygnować ze świadczeń z jednego systemu i okres zaliczony pierwotnie do innego systemu wykorzystać w innym znacznie dla niej korzystniejszym systemie. Ubezpieczona powinna zostać poinformowana przez ZUS, iż ten musi uzupełnić jej okres ubezpieczenia w ZUS-ie okresem ubezpieczenia z KRUS-u i z jakimi wiąże się to konsekwencjami, a nie decydować arbitralnie za ubezpieczoną. Na podstawie art. 368 § 1 pkt 5, art. 386 § 1 k.p.c. oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zmianę zaskarżonej decyzji i orzeczenie, iż wnioskodawczyni T. K. ma prawo do emerytury rolniczej.

Sąd Apelacyjny w Łodzi zważył:

Apelacja wnioskodawczyni nie ma uzasadnionych podstaw i jako taka podlegała oddaleniu.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że ustalony w sprawie stan faktyczny nie jest sporny i apelujący w swoich wywodach nie kwestionuje poczynionych ustaleń faktycznych. Dlatego tylko dla porządku warto wskazać, że T. K. ma ukończone 65 lat, od 1 września 2003r. miała prawo do emerytury w obniżonym wieku po ukończeniu 55 lat, przyznanej przez ZUS I Oddział w Ł.. Jak wynika z niekwestionowanych ustaleń Sądu Okręgowego, ZUS uwzględnił wnioskodawczyni okresy ubezpieczenia z tytułu odbycia studiów wyższych (5 lat) oraz z tytułu zatrudnienia (niewiele ponad 18 lat). Nadto uwzględnił w części ww. okresy ubezpieczenia społecznego rolników. Poczynione w tym zakresie ustalenia Sądu I instancji, jako całkowicie niesporne, Sąd Apelacyjny podziela. Poza sporem jest też w sprawie, że

łącny okres podlegania przez wnioskodawczynię ubezpieczeniu społecznemu rolników jest niższy niż 25 lat (od 1 lipca 1977r. do 30 czerwca 1997r. i od 11 kwietnia 2001r. do 31 grudnia 2003r. – raport ustalenia uprawnień- k.40 akt KRUS). W rezultacie należy w pierwszej kolejności zwrócić uwagę na podstawową okoliczność w sprawie, której apelujący nie zwalcza ,że zarówno do uzyskania prawa do emerytury pracowniczej w 2003r. uwzględniono okresy podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, jak i przy ustalaniu uprawnień do emerytury rolniczej koniecznym okazało się uzupełnienie okresów podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, które okazały się niewystarczające, okresami ubezpieczenia w ZUS.

W kontekście poczynionych ustaleń faktycznych nie trafne są zarzuty apelującego naruszenia art.19 pkt 2 i art.20 ust.2 , jak też art. 33 ust.1 i 2 ustawy z 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jedn. Dz. U. z 2008 r., Nr 50, poz. 291 z zm.). Wnioskodawczyni, która skończyła wymagany ustawą wiek 60 lat, jak słusznie stwierdził Sąd Okręgowy, nie spełniła warunku z art.19 ust. 1 pkt 2 ustawy, ponieważ nie udowodniła podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 25 lat. Całkowity okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników jest bezspornie krótszy niż 25 lat . Zgodnie z art.20 ust.1 ustawy o u.s.r., do okresów ubezpieczenia wymaganych w art. 19 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2 zalicza się okresy:

- 1)podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w latach 1983-1990;
- 2)prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym, po ukończeniu 16 roku życia, przed dniem 1 stycznia 1983 r.;
- 3)od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi.

Jednocześnie w myśl art.20 ust.2, okresów, o których mowa w ust. 1, nie zalicza się do okresów ubezpieczenia, jeżeli zostały one zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty na podstawie odrębnych przepisów. Poza sporem jest ,że wszystkie okresy podlegania przez wnioskodawczynię ubezpieczeniu z tytułu zatrudnienia zostały zaliczone do okresów uzasadniających przyznanie emerytury w systemie pracowniczym od 1 września 2003r. Tym samym Sąd Okręgowy prawidłowo uznał, że okresy te - zgodnie z art.20 ust.2 ustawy – nie mogą być ponownie zaliczone do okresów ubezpieczenia, od których zależy prawo do emerytury rolniczej . Natomiast pominięcie już tylko tych okresów (przy czym , jak wynika z informacji ZUS, do ustalenia prawa do emerytury pracowniczej uwzględniono też poszczególne okresy podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników) nie pozwala na ustalenie okresów podlegania ubezpieczeniu wymaganych art.19 ust.1 pkt 2 w wymiarze co najmniej 25 lat. Nietrafny jest argument apelującego, że art.33 ust.1 i 2 cyt. ustawy daje w takim wypadku wnioskodawczyni prawo do ponownego (po wcześniejszym nabyciu i korzystaniu z emerytury pracowniczej) wyboru świadczenia korzystniejszego. Stanowisko to wynika z niezrozumienia treści powołanych przepisów. Zgodnie z art.33 ust.2 ustawy, w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty przysługującej na podstawie ustawy z prawem do emerytury lub renty z innego ubezpieczenia społecznego, uprawnionemu wypłaca się jedno wybrane przez niego świadczenie, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4. Zbieg praw do świadczeń według art.33 ust.2 odnosi się do sytuacji, gdy ubezpieczony ma niezależne prawa do emerytur w obu systemach, czyli oparte na wystarczających (samodzielnych) okresach ubezpieczenia (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 8 maja 2007r., II UK 164/06) . W niniejszej sprawie wnioskodawczyni nie nabyła równoległe prawa do emerytur z dwóch systemów, ponieważ przy ubieganiu się o emeryturę pracowniczą wymagany staż został uzupełniony ubezpieczeniem rolniczym. Podobnie ubiegając się o emeryturę rolniczą, musiałaby dodatkowo uzupełnić wymagany okres ubezpieczenia ubezpieczeniem pracowniczym (który w całości został „skonsumowany” przy ustalaniu prawa do emerytury pracowniczej) . Chybionym jest też zarzut apelującego, że należy uwzględnić obecnie fakt, iż wnioskodawczyni ubiegając się o emeryturę z ZUS w 2003r., nie została prawidłowo poinformowana o konsekwencjach swojego wyboru. Przede wszystkim, zgodnie z powołanym wyżej wyrokiem Sądu Najwyższego z 8 maja 2007r., dokonanie przez ubezpieczonego wyboru co do zaliczenia wskazanego okresu do okresu ubezpieczenia, od którego zależy prawo do emerytury w określonym systemie (pracowniczym lub rolniczym), niemożliwa późniejsze zaliczenie tego okresu w innym systemie (art.20 ust.2 cyt. ustawy). W uzasadnieniu Sąd Najwyższy wskazał nadto, że powołany przepis w samym założeniu uwzględnia interes ubezpieczonego . Odnosi się bowiem do sytuacji , gdy ma on staż niewystarczający do uzyskania emerytury w danym

systemie, jednakże ma możliwość uzyskania świadczenia przez doliczenie do stażu ubezpieczenia z drugiego systemu. Rozwiązanie to jest kierowane podmiotowo do ubezpieczonego, który sam decyduje, czy z niego skorzysta. Przy czym nie jest pozbawiony możliwości oceny skutków takiego wyboru. Sąd Najwyższy podkreślił, że nie można przyjąć, że nie są znane ubezpieczonemu podstawowe warunki wynikające z ustaw emerytalnej i o u.s.r. Jednakże po dokonaniu wyboru przez ubezpieczonego i uzyskania, tak jak w niniejszej sprawie, emerytury w systemie pracowniczym, wykluczona jest możliwość uwzględnienia tych samych okresów podlegania ubezpieczeniu przy ustalaniu prawa do emerytury rolniczej. Rację ma skarżący, że w świetle art. 20 ustawy o u.s.r. i art.10 ustawy o emeryturach i rentach z FUS istnieje możliwość uzupełniania okresów ubezpieczenia z jednego systemu przy ustalaniu prawa do świadczenia z drugiego systemu, ale ta możliwość istnieje tylko do momentu podjęcia przez ubezpieczonego decyzji o wyborze świadczenia. Taki wybór wnioskodawczyni dokonała w 2003r., pobierając od tego czasu emeryturę w systemie pracowniczym. Ponownego prawa wyboru świadczenia korzystniejszego ustawodawca nie przewidział.

Mając na uwadze wszystkie powyższe rozważania oraz w rezultacie uznając zaskarżony wyrok za prawidłowy i zgodny z ustalonym stanem faktycznym, jak też obowiązującymi przepisami prawa - na podstawie art.385 kpc - należało oddalić apelację wnioskodawczyni, jako bezzasadną.